

Tot later

**tot
later** *roman*
**An
Mertens**

De Bezige Bij Antwerpen

*Een hele hoop bijzondere mensen
hebben bijgedragen aan dit boek, met
hun onvoorwaardelijke steun, ideeën,
verhalen, vragen, aanmoedigingen,
tijd en middelen.*

*Jullie weten wie jullie zijn.
Mijn grote dank!*

O John

Wil je me van naaldje tot draadje alles nog eens vertellen, is dat wat je vroeg? Jullie, Nederlandstaligen, zijn woordenschilders, de surrealisten waardig. Liefste advocate van me, ik vermoed waarom ik in de cel belandde, naar huis kon met een verwittiging, en toch mijn job verloor. Je krijgt mijn relaas met de ins en outs die ik ken. Zo kan jij van mijn onschuld je baas overtuigen en kunnen wij een van de dagen al misschien vertrekken.

Het begint met dit bootje. En met de woorden waarmee de marktkramer me overtuigde om het te kopen, meer dan tweeënhalve maand geleden.

‘De materie is belangrijk,’ zei hij, ‘en ook de structuur waarmee dit in elkaar zit. Als iets is gemaakt met voldoende technische kennis, kan je het van magie niet meer onderscheiden. Dat zit hier allemaal goed, dat zag u met scherppte, maar, vergeet niet, vriend, er is de wind ook nog. Je wilt dat die uit de juiste richting blaast.’ Tussen alle uitgestalde rommel op het Vossenplein had deze driemaster mijn oog gevangen en ik had in mijn handen hem genomen. Waarschijnlijk het heeft te doen met mijn liefde voor de zee, of was het heimwee, waardoor het scheepje voor mijn voeten strandde. Ik was vroeg die ochtend, niet dat ik hou daarvan, maar als iets bijzonders me overkomt, dat begint in mijn hoofd te broeden. Ik kon de slaap niet meer vatten. Mijn twistende geest in mijn vermoeide lichaam maakte me zo gek dat ik de straat opging.

Het moet halfnegen zijn geweest. De verkoper boog voorover en haalde van onder zijn stoel een halfvolle pint. Ondanks de alcohol merkte hij Henri al op voor ik begreep dat die naast me stond. Zo alert die mensen zijn, they've got my total respect. Henri is een kale dikbuik met een homerische lach. Bij Abdelaziz bijna elke avond drinkt hij zijn pint. Hij is enorm en hij gelooft dat zijn roze wangen voor een mooie vrouw als rode rozen bloeien. Als je morgen de kans hebt om naar de vergadering te komen, zal je hem ontmoeten. In zijn massieve handen hield hij een vaasje in transparant glas. Toen ik het zag, ik dacht, die man crusht in één handdruk dat. Maar nee, zacht streelde hij over de fijne hals met zijn duim.

‘Op dit plein begint een verhaal van Kuifje met zo’n driemaster, beste John’, zei hij met een significante blik, alsof hij wist dat dit bootje van een lang verhaal het begin zou worden.

‘En koopt hij het?’ vroeg ik.

‘Zag je de film dan niet?!’ Henri was vol ongeloof. ‘Iedereen moet die zien! Die technologie is zo nieuw, dat geeft zo’n speciaal effect.’ Ik gaf toe dat ik niet meer aan Kuifje dacht sinds ik was tien. ‘Ja, man, Kuifje koopt voor veertig frank dat schip’, moedigde Henri me aan. ‘Een euro, quoi! En hij heeft nog niet betaald of twee andere mannen staan klaar al, die willen voor het tiendubbele dat model overkopen.’

‘Een euro,’ mompelde ik, ‘dat is voor dit kleinkunstwerkje erg weinig.’

‘Ik ben blij dat u zegt dat!’ De marktkramer vaarde tegen Henri uit. ‘Op zaterdag krioelen hier de toeristen die denken dat ze voor een euro alles kunnen kopen! Juist passeerden twee in maatpak. Die pingelden voor een partij

wandelstokken op een koppel euro's. Omdat het lente is, zeiden ze. Zelden, ik verhef mijn stem, maar ik dacht, stel dat een van hen doof is. Jongens, twintig euro voor zes wandelstokken, dat is een affront!

'Awel, voor hoeveel mag die jongeheer het dan hebben?' vroeg Henri.

'Normaal ik vraag vijftien, maar voor tien euro krijgt hij het, want hij schatte het correct in.'

'Het heeft zelfs ferm vastgeknoopte zeilen.' De dikke vingers van Henri staken tussen deze masten al. 'Want als je vooruit wilt gaan, heb je zeilen nodig,' ging hij enthousiast verder, 'althoewel, jij lijkt niet iemand die op één plaats blijft dobberen.' Ik realiseerde toen dat nog niet.

Ik gaf de man tien euro en ook een verhaal, een herinnering! Want dat is van een goede deal het voorschrift: doe met de andere wat je wilt dat die doet met jou. Daarna, ik kreeg bij die man aan halve prijs alles, dankzij mijn great great grandfather. Die was op volle zee bootsman. Vaak grootvader vertelde over hem, en altijd opnieuw ik vroeg naar het piratenverhaal. Dan, hij stond recht, nam in zijn hand een lange lat die als dolk moest dienen en vertelde met grote ogen hoe ze op een ochtend aan bakboord verschenen. Mijn overgrootvader wendde de steven tot zijn schip op gelijke hoogte lag met de piraat. De slechteriken gooiden de haken uit. Ajaa! Enteren! Oog om oog, tand om tand. Mijn voorvader staat op het punt om van de leider het hart te doorklieven met de dolk. Maar hij ziet niet hoe boven hem een piratenjongen een touw doorsnijdt. Een enorme katrol belandt op zijn hoofd. Hij zakt in elkaar. De piraten hissen de vlag. Ze binden aan een mast great gran vast en beginnen te zuipen. Midden in de nacht, hij slaagt erin uit de touwen zich vrij te maken. Hij vindt

naar het ruim zijn weg en ontsteekt het buskruit. Snel, hij springt in de reddingsboot en roeit zijn armen eraf. En dan bang, boem, dziem, krak! Rook en pluimen! En alle schatten zonken naar de bodem van de zee voorgoed.

Zei ik je al dat mijn betovergrootvader was Robert Fitzroy? Doet die naam een bel rinkelen? Nee, natuurlijk niet. He's only glorious in the name of Britain. En de Argentijnen kennen hem ook, want ze hebben een berg die Fitz Roy heet. Hij was op de Beagle voor Darwin kapitein. Samen maakten ze notities. Tijdens die reis, Darwin ontwikkelde zijn evolutietheorie. Zo'n familiegeschiedenis laat je niet koud. Van mijn eerste zelfgespaarde pennies kocht ik een wereldkaart. Jarenlang, ik prikte daar kleurige speldenkoppen op, telkens weer een nieuwe gast in het hotel van mijn ouders logeerde. Op die kaart groeide Europa tot een schitterend vlaggenschip uit. Aan iedereen die het wilde horen, verkondigde ik dat we één groot Europees volk waren, een natie, en dat we best zo snel mogelijk over het kanaal een brug bouwden. My dad wasn't amused. Maar hij is dan ook een echte Brit. Even if he is alone, he forms an orderly queue of one.

Gosh, ik wijk af.

Die ochtend, Henri vertelde dat hij op grote olietankers zijn hele leven als marinier werkte. Hij doopte dit scheepje met een gouden raad die hij op de zeevaartschool ooit meekreeg.

'De wind,' verklaarde hij plechtig, 'daarmee weten enkel talentvolle zeilers om te gaan. Zij bezitten de technieken om hun schip te wenden zodat het in de richting altijd gaat die zij in zicht hebben.' Wow, sweetheart of mine, niet eerder ik vertelde aan iemand dit verhaal met zoveel genoeg.

1

kat

Bij de hoek van de Huidevettersstraat en de Wasserijstraat zit een witte kat met zwarte vlekken op een betonnen muurtje, de begrenzing van een miniatuuroase, ooit uitgedacht door een landschapsarchitect in een kantoor en nu een schrale zandbak ten prooi aan het afval en de urine van passanten. Een man die uit het raam van een loft aan de andere kant van de straat hangt te roken, zijn borst nog bloot van de nacht, zou zweren dat de kat Jean-Louis is. Hij wrijft zijn ogen uit, kijkt opnieuw en vraagt zich af waarom de wijkkat van Sint-Jacobs die geadopteerd is door de uitbaters en het cliënteel van de Soleil, maar ook door drie andere liefhebbers, onder wie de eigenaars van een uitmuntend vleesrestaurant en een Indische kledingwinkel, zich aan een wandeling van een kilometer heeft gewaagd. De man wordt naar binnen geroepen door zijn vriend die de ontbijttafel heeft gedekt.

Om iets na halfnegen stapt een frêle dametje met witte dansende krullen langs het perkje. De kat neemt een wijde sprong en licht schurend tegen de gevels aan volgt ze de oude dame naar het Vossenstraatje. Eenzame dobbelstenen, verloren puzzelstukjes, vergeelde postkaartjes en vakantiefoto's zijn de voorbodes van de rommelmarkt die op dit vroege uur al volop aan de gang is. Ondanks het schitterende lenteweer heerst er onrust onder de verkopers. Ze spreken over het afscheid van de soennitische imam die eerder deze week in Anderlecht het leven heeft gelaten in een terroristische aanslag, en over hoe die aanslag alweer

een breuklijn heeft blootgelegd in de stad, een waarvan ze het bestaan kennen maar die ze liever niet als naakte realiteit willen zien. De optimisten spreken over de goddelijke hand die ervoor zorgde dat de dag van het afscheid samenviel met de dag van nationale rouw voor een andere rampspoed, waarbij kinderen uit Vlaanderen in een Zwitserse tunnel om het leven kwamen. En dat de symbiose een omen zou zijn voor een betere samenleving. Tussen de uitgestalde rommel bevinden zich ook enkele geesten, waarin de assen nog gloeien van een derde tragedie, veel duisterder van aard. Een kompaan uit hun netwerk kreeg af te rekenen met een Colombiaanse bende, die speciaal naar België reisde omdat een lading drugs spoorloos was geraakt. Met vernedering, foltering en bloed heeft hij hun bezoek betaald – zijn vingers zouden met slijpschijven zijn afgesneden – en toch klinken woorden als ‘martelaarschap’, ‘privilege’, ‘heldhaftig’ en ‘uniek’.

Het dametje met de witte krullen verstaat die verhalen niet. De gedachten die haar hoofd bevolken, zijn veel pragmatischer van aard. Alle aandacht heeft ze nodig om de obstakels te omzeilen die haar gammele doos uiteen kunnen doen vallen. Loszittende tegels en verraderlijke kasseien behoren daartoe, en ook het moeten regelen van grote uitgaven, waarvoor ze de regel van drie toepast. Eerst zoekt ze naar een toilet, vervolgens naar het zakje biljetten dat ze aan de buitenkant van haar grote witte onderbroek speldt en ten slotte tracht ze zich het precieze bedrag te herinneren. Het lukt haar telkens wonderwel. Als goede middenstander gelooft ze op haar tweeëntachtigste nog altijd dat zo’n hindernissenparcours gemakkelijker wordt afgelegd door een vrolijk mens dan door een treurwilg en dat je je fantomen beter met liefde en voorzichtigheid omringt

dan dat je ervoor vlucht. Aan de Ninoofsepoort nam ze tram 81 tot Lemonnier om zich te vermaken op de markt, het theater van de zoekende mens zoals zij die noemt. Zelf zoekt ze al lang niet meer, ze vindt alleen nog maar, of ze wordt gevonden. Haar naam is Jeanne. Haar rug kromt in een grijze gevoerde regenjas. John herkent haar van ver en met het zeilscheepje als een verpakte trofee voor zich uit loopt hij op haar toe.

‘Goeiemorgen!’

‘Ach John, u doet me schrikken! Wat brengt u hier zo vroeg? Ik zou zo denken dat een bonhomme als u zou uit-slapen op een zaterdag.’

‘Ik had wat afleiding nodig’, zucht John. Jeanne legt een beverige hand op zijn arm. Ze tuit haar rood gestifte lippen.

‘Muizenissen vanwege een juffrouw?’ fluistert ze. John knikt. Jeanne houdt haar hoofd naar de zon en glimlacht.

‘Daar bestaat maar één oplossing voor’, zegt ze beslist. Terwijl de kat zich nestelt op de enorme buik van een teddybeer die verweesd de lucht in kijkt, haalt John een vel papier uit zijn broekzak.

Jeanne herinnert hem aan Lady Aïcha, de Marokkaanse badgaste die jaar na jaar in het hotel in Brighton kwam en voor wie hij op zijn landkaart de straat van Gibraltar van bruggen had voorzien. Het is niet haar uiterlijk of haar leeftijd, het is haar ziel. Dat hij Jeanne hier nu moet tegenkomen, dat is geen toeval, zegt hij. Voor Jeanne iets kan vragen plooit hij het vel voor haar open. Onder de hoofding van de Europese Onderzoekscel voor Digital and Privacy Related Issues staat een lange lijst woorden in schuine druklettertjes. Het zijn de Arabische woorden voor liefde, die hij leerde van Lady Aïcha, de avond waarop hij een

feest organiseerde voor zijn eerste vriendinnetje. Achttien was hij. Het moest een idyllische en onvergetelijke nacht worden, maar tegen alle verwachtingen in schonk zijn geliefde hem nauwelijks aandacht. Ze had er diep over nagedacht, zei ze toen hij haar eindelijk voor zichzelf had. Hij was te overtuigd, te lief, te ernstig. Bij de sluis rond middernacht zag hij haar smelten om de hals van een toerist uit Londen. Hij verliet meteen het feest. Van ver hoorde Lady Aïcha het gekletter van de scherven van zijn hart. Kom, zei ze in de zachte nacht, kom bij me zitten. Het is tijd voor je eerste whisky. John draaide het glas met de ijsblokjes rond in zijn hand zoals hij zijn grootvader had zien doen. Ondertussen scheurde Lady Aïcha een vel in kleine stukken. Op elk stuk schreef ze een woord. Ze spreidde ze op de plastic tafel in drie groepen. Zorgvuldig dropte ze op elk papiertje een penny. Eenentwintig waren het er, eenentwintig woorden voor eenentwintig vormen van liefde.

John probeerde ze zich te herinneren, maar hij vond er maar vijftien terug. Het eerste woord is *Hubb*, simpelweg liefde. Maar liefde is als de wind, trouwde Lady Aïcha hem toe, ze bestaat in duizend vormen. Daarna herinnerde hij zich *Isbq*, de liefde die twee mensen verstrengelt. Als schapen in een kudde sloten ten slotte alle andere bij het rijtje aan. *Shaghaf* is liefde die zich nestelt in de boezem van het hart, *Hayam* is liefde die over de wereld zwerft, *Teeb* is liefde waarin je jezelf verliest, *Walab* is liefde die verdriet met zich meedraagt, *Sababab* is liefde die uit je poriën dringt, *Hawa* is liefde die zijn naam deelt met lucht en met vallen, *Gharam* is liefde die bereid is om zijn tol te betalen.

‘Van die Arabieren kunnen wij nog veel leren’, fluistert Jeanne. ‘Wij hebben alleen maar kennis of we hebben een echtgenoot, en tegenwoordig houden ze ook aan met een

lief, of een vriend, of een vriendlief.' Zachtjes knijpt ze met haar beverige hand in die van John. 'En wat is het dat je voelt voor haar?'

'Hubb', lacht John. 'Voorlopig nog Hubb, maar met de tijd zal het juiste woord komen bovendrijven.'

'En wat is het dat zij voelt?'

'That's the problem. Ze zegt dat ze niet verliefd is.'

'Elle a tort!' brengt Jeanne uit. 'Ik ben te versleten voor uw jong geweld, maar laat het mij zo zeggen, als ik nog een veulen zou zijn, dan had ik zo wel geweten waar naartoe.' Ze giechelt en knijpt nog iets harder. 'Gij verdient de crème de la crème, bonhomme!'

'Ze is een crème', zegt John droef.

'Kom, kom, zo'n slimme elegante jongen als gij. Er lopen nog zoveel mooie deernes rond. Laat mij u een bakje troost aanbieden. Un petit café, dat gaat u goed doen. Toni en Adriana wachten al bij Willy, in La Clef d'Or.' De kat komt overeind en spiedt naar Jeannes zwarte schoenen als naar twee muizen die het zo meteen op een rennen zullen zetten. Met haar gele, geribbelde nagel wijst Jeanne op het modelbouwbootje.

'Toni gaat dat buitengewoon vinden!'

'Misschien kom ik langs', zegt John verontschuldigend. 'Eerst nog wat lucht happen.'

'Zo veel je wilt, bonhomme. Ik zie u dan wel komen.'

'Ja, tot later, Jeanne.'

'Tot later, beauté, want dat zijt ge, he, une grande beauté!'

LIENA4

Waar zal ik beginnen? In Brussel. Goed. Maar waar juist? Details doen ertoe. Op het Vossenplein. Exacter nog, het is van belang. In de Chaff. Op het terras met zicht op de markt? Nee. De mensen en de kraampjes op het plein zijn vage lijnen, vergezeld van hun schaduwen in het licht van de vroege ochtendzon. O, verklaar je nader! Je ziet hen in een vensternis door de ogen van je personage dat zich achter in het café verscholen houdt. Maar haar zie je nog niet.

Ik heb ook een tijd nodig. Het is zeventien maart. Daar hoort een jaartal bij. Is dat zo? In een stripverhaal ben je toch vrij? De Chaff in 2045 ziet er niet hetzelfde uit als in 1950. Aha. Dan kun je bijvoorbeeld zeggen: deze historie die berust op waargebeurde feiten begint op zeventien maart van het jaar waarin Venus en Jupiter net na zonsondergang naast elkaar te zien waren. Dat komt vaker voor. Om de twee jaar, maar het is niet altijd waar te nemen. Bovendien komt het zelden voor dat Venus, zoals in dat jaar, rakelings voor Jupiter passeert. De laatste keer dat zoiets gebeurde was in 1818 en het zal niet meer gebeuren tot 2065. Zo'n dichte samenloop van beide planeten, die in werkelijkheid heel ver uit elkaar staan, is de meest sluitende verklaring voor de ster van Betlehem op de avond waarop Jezus werd geboren. Is die grote symboliek nodig? Nee, maar het is mooi meegenomen. Voor wie ervan houdt, geeft hun présence een bijzonder aanschijn aan de lotgevallen van het personage. Ja, goed, de liefhebber kan het dus napluizen. Zo is het.

Ik kan ook enkele indicaties geven voor de minder actieve lezer. Ik heb tenslotte een hele pagina. Je zou kunnen tonen hoe de stad er toen uitzag. De Noord-Zuidverbinding bijvoorbeeld, sneed haar hart nog doormidden als een cluster van sporen. En waar je personage woont, bij de Ninoofsepoort, was het park nog niet aangelegd. De plannen bestonden al en de publieke enquête had niet veel ophef gemaakt. Alles werd beter geacht dan die afstotelijke driehoek op het gevaarlijkste kruispunt van de stad, ingeklemd tussen tramsporen en brede rijbanen waar veel te snel werd gereden. De leegstaande loodsen en de lugubere carwash waren een uitnodiging voor onfrisse zaakjes van onfrisse mannen die er op elk uur van de dag met gierende banden rechtsomkeer konden maken.

Wie wilde daar nu wonen? Zij. Waar zouden ze naartoe zijn getrokken, die onfrisse mannen met hun onfrisse zaakjes? Naar Evere misschien. Of over de districtsgrens. Die was er ook nog niet. En de tweede haven van Brussel moest nog worden gebouwd. Anderlecht lag gewoon aan het kanaal, een volume water gekruid met het weeë parfum van verdronken lijken, brandkasten en autowrakken. Moet ik zover gaan in de beschrijving? Mijn personage zit op het Vossenplein. Juist, maar de lezer indachtig is het belangrijk om de omgeving te onderzoeken. Elke Europese grootstad vertoonde een gelijkaardige ontwikkeling aan het begin van de eeuw, ook al bestonden grote stedenbouwkundige verschillen. Ik kan de lezer dus de keuze laten of het verhaal zich afspeelt in Brussel, Londen, Parijs, Berlijn of Madrid, zolang ik de lokale details omzeil. Precies. Hergé wist al dat je zo de hele wereldbevolking kunt betrekken in je verhaal. In een startmenu laat je de lezers eerst enkele vragen beantwoorden die de vorm van het

verhaal mee bepalen. De eerste zou bijvoorbeeld kunnen zijn: *Wat is je lievelingsstad?* Met een keuze uit die vijf Europese steden. Het antwoord bepaalt de context van de strip. Oh, maar voor het creatieproces wil ik Brussel als decor. Dat werkt gemakkelijker. Zeker, de lokale kenmerken haal je nadien weer weg.

Terug naar het Vossenplein. Daar was in die week de afbraak begonnen van Café Marcel, een monument van l'être humain pur sang, dat al snel in de vergetelheid belandde. Op de hoek van het plein stond een hijskraan. Van De Meuter? Als je wilt, zo'n detail herinnert niemand zich nog. En in het café daar tegenover zit dus een jonge vrouw verwoed te tekenen. Of een man? Natuurlijk, dat vraagt slechts een druk op de genderknop. Daarmee ken je je tweede startvraag: *Is je hoofdpersonage een man of een vrouw?* Of iets er tussenin? Het is gruwelijk hoe die keuzemenu's elke verfijning uitsluiten, maar voorlopig moet je het daarmee doen. Het geslacht is dus ook afhankelijk van het antwoord. Doorheen het proces duid ik die afhankelijkheid aan in *SMALL CAPS*. Pas als de verhaallijn op punt staat, kan ik de relatie leggen tussen de antwoorden op de startvragen en al deze elementen.

Mijn personage moet ook nog van ergens komen. *ZE2* is aangespoeld in *BRUSSELL*, zoals de meeste andere inwoners. Dus ook *HAAR2* geboorteplaats is een variabele die de lezer kan bepalen. Een variabele met een attribuut, zeg maar, want *ZE2* groeide op in een dorp. Dat brengt me bij startvraag drie: *Wat is je favoriete dorp?* Nee, liever: *Wat is je favoriete dorp in Noord-Europa*, want wat je wilt is een rurale omgeving met een kerk, een plein, een parochiezaal, een Chirolokaal, een sportcomplex, een kanaal en een uitgestrekt bos dat intussen een kweekvijver voor plankton is.

Precies. Daar leidde *ZE2* een regelmatig leven. Belangrijk ook is dat *HAAR2* persoonlijkheid vorm kreeg in een milieu waar niemand uit de band sprong, of toch niet voor de nieuwsgierige blikken van de gemeenschap.

Iets over *HAAR2* ouders misschien? Oké. *HAAR2* vader die ze Vokke noemt, runt een papierfabriek. Voorlopig mag hij Vokke heten, maar dat koosnaampje is afhankelijk van het gekozen dorp, startvraag drie. Juist. Dan is zijn naam voorlopig *VOKKE3*. Ook de papierfabriek is optioneel. Niet de fabriek, wel het papier. Je wilt dat hij geld verdient met een product, dat vandaag verboden is, maar dat vroeger dagelijks werd gebruikt. Door de gewooneheid ervan in de verf te zetten, bepaal je de grondtoon van je verhaal. De lijst van onethische gebruiksmiddelen, die nog slechts in de herinnering bestaan, is eindeloos. Ik maak een eerste verzameling met gifproducten: papier, worst en andere vleeswaren, leer, vocht- en vuilafwerend textiel, niet-biologisch afbreekbare zepen. Hiervoor wil ik geen startvraag. De keuze van het product gebeurt toevallig. Die mogelijkheid duid ik ook aan met een aparte stijl: {GIFPRODUCT}fabriek. Precies.

Goed, *HAAR2* grootvader dus, *Vovo3*, stampte dat bedrijf helemaal alleen uit de grond. Alle roem dankt de familie aan die forse *Vovo3*. Had *Vokke3* broers gehad, dan kon hij het bedrijf uitbouwen tot een multinational. Maar zo heel alleen houdt hij het bij een kmo en de {PAPIER}winkel die *Moek3* beheert, tussen haar gym-, kappers- en zonnebank-sessies door.

Mijn personage heeft ook een naam nodig, een vinnige woordspeling, die verwijst naar *HAAR2* artistieke invloeden. *ZE2* aanbidt maar één auteur. In jouw ogen is dat Enki Bilal, maar ook die keuze kun je overlaten aan je lezer, op

voorwaarde dat de personages in de strips superhelden zijn, inclusief hoge jukbeenderen en stijlvolle kostuums. Hoort *ZE2* dan ook niet te tekenen in de stijl van *HAAR2* god? *ZE2* zou het wel willen, maar *ZE2* kan het niet. *ZIJ2* droomt ervan om succesvolle strips te maken met de perfecte helden, maar keer op keer, wanneer *ZE2* probeert een personage op papier te zetten, in de verhouding van 3-3-9, waarbij negen voor de lengte van de benen staat, moet *ZE2* lijdzaam toezien hoe *HAAR2* potlood gedecideerd weigert in het verhaal mee te gaan. Elke super*VROUW2* die *ZE2* tekent, struikelt stevast na een aantal schetsen. Onvermijdelijk gaan ze op hun bek, wegens een onooglijk drempeltje, een allergische aanval, en soms ook vanwege een nare droom, of domweg een verstrooidheid. Startvraag vier is dus: *Wie is je favoriete stripauteur?* De lezers kunnen kiezen uit auteurs die helden of auteurs die heldinnen tekenen, afhankelijk van wat ze op startvraag twee antwoordden.

Goed. Je hebt al van alles, maar nog geen naam. De auteur is belangrijk voor *HAAR2*. Dan misschien een anagram van de stripauteur? Ja!

In mijn versie heet *ZE2* Liena, Liena Blik. De naam van je personage is afhankelijk van het antwoord op startvraag vier. Zo is het. *LIENA4* dus, en *ZE2* tekent super*VROUWEN2* achter in het café, terwijl het buiten uitstekend lenteweer is? Yep, daarvoor is *ZE2* naar de vlooiemarkt gefietst. Maar hoezeer *ZE2* het ook zou willen, *ZE2* kan alleen maar tekenen wat *HAAR2* is overkomen. Vandaag is dat de ontmoeting met een knokige Britse jongen met Indische roots. *ZE2* schetst hem als een kind dat bootjes op laag water zet in Brighton, of van kop tot teen gescreend wordt in het Europees Parlement omdat niemand gelooft dat hij een Brit is, en die met zijn computer in Oxford de eerste web-

site maakt. *ZE2* tekent, slaat de bladzijde van *HAAR2* tekenblok om en hertekent. Op *HAAR2* tafeltje staan twee koppen met een bodempje koffiedrab. *ZE2* zit er sinds half-negen en maakte al meer dan twintig schetsen. Zie je die verbeterde trek om *HAAR2* lippen? En de zweetdruppels, die spatten in het rond. *ZE2* tekent snel in de hoop de Brit die *ZE2* enkele dagen terug ontmoette, uit *HAAR2* systeem te krijgen en vandaag eindelijk te beginnen aan het verhaal met de super*VROUWEN2*, waarvan *ZE2* vindt dat het al maanden geleden op papier had moeten staan.

De schets die *ZE2* nu maakt, verdient een kader in detail. Oh ja? Zeer zeker, daar ligt de bron die de kettingreactie heeft veroorzaakt. Oh, verklaar je nader! Het is een beeld van Annemie Neyts in haar toenmalige kantoor in het Europese Parlement. Zou ik ook niet de metamorfose tonen die de Europawijk heeft ondergaan sinds de Grote Virtualisering? Je mag verwachten dat iedereen in de districtzone weet dat het om het huidige wellnesscenter gaat? De transformatie van de esplanade tot het grootste openluchtzwembad van de stad kreeg alle media-aandacht die een baksteen zich maar wensen kan. Bovendien voegt dit detail een couleur locale toe die je maar moeilijk kunt weghalen.

Annemie Neyts kan bijgevolg ook geen constante zijn. Ze is een *PARLEMENTARIËR*. Wil je de lezer ook een politieke kleur meegeven? Dan luidt startvraag vijf: *Welke ideologie geniet je voorkeur?* Voor deze operatie heb ik een outline-functie nodig die het gezicht van Neyts traceert. De afmetingen en de plaatsing van de outline in de tekening zijn ook belangrijk, zo kan eender welk gezicht dat van Neyts vervangen. Je kunt die plek aanzetten met stippellijntjes.

In de vijf kadertjes die *LIENA4* uit de losse pols trekt, tekent *ZE2* zichzelf, de fotografe die de *MEVROUW NEYTS5* moest portretteren voor een reportage in de stadskrant. Of een andere *NIEUWSBRON*. Ja! Daarmee ken je startvraag zes: *Wat is jouw favoriete nieuwssite?* Met *HAAR2* enorme lens zoemde *ZE2* in op *MEVROUW NEYTS5*' handen in een poging scherp te stellen op de kaartjes voor de opera op het bureau, 175 euro het stuk. *MEVROUW NEYTS5* was humeurig en nerveus. Ook dat had *ZE2* proberen vast te leggen, maar tevergeefs. *MEVROUW NEYTS5* had zich druk gemaakt. *ZE5* wilde als een ster op de foto. En *LIENA4* die voordien zo welwillend danste met het subject van *HAAR2* portretten, kon niet meer surfen op de golven van de conformiteit. Wanneer *ZE2* afscheid nam van *MEVROUW NEYTS5*, omklemde *ZE2* in *HAAR2* jaszak drie stukken krijt en het heftige verlangen naar de vrijheid van de zelfgemaakte tekening.

LIENA4's schetsen moeten duidelijk te onderscheiden zijn van de mijne. In één oogopslag hoort de lezer te weten in welke tijd de schets is gemaakt, toch? Je kunt hiervoor later de hulp van de *nanofunctie* inroepen, die de lijnen ronder maakt en grijswaarden toevoegt. Tenslotte werkte *LIENA4* geen van *HAAR2* tekeningen af. Keer op keer stokte *ZE2* in de fase van de losse schets.

In het vijfde kadertje tekent *ZE2* hoe *ZE2* zich met dat krijt stortte op de tegels naast het Berlaymont. In dikke strepen verschenen de silhouetten van een adelaar, een hagedis en bliksems in een desolaat landschap van blauwe kantoren. Langs de esplanade haastten bedienden zich in een pak van {ARMANI} naar de metro. Opgeblonken schoenen bleven bij *HAAR2* krijttekening staan, van een boze agent die wilde weten wat *ZE2* deed. Ik kies mijn plavei zoals een bij een bloem kiest, antwoordde *ZE2* hem. Ze-

nuwachtig krabde *ZE2* in *HAAR2* krullen. In de stroom voorbijgangers verscheen John, de Brit. Hij sprak de agent aan. Il faut aider the jeunes peintres, zei hij op vriendschappelijke toon. Hij wees naar *LIENA4* en schakelde over op het Engels. *SHE2* is part of a new movement that has just started in Paris. John haalde zelfs Broodthaers aan om de agent ervan te overtuigen dat *LIENA4*'s tekening kunst was. Broodthaers, u kent hem vast, zei hij, de Belgische surrealist. Die noemde een krijttekening een artistiek hinkelspel. Bloedernstig was hij. *LIENA4* keek naar de scheve neus in dat benige gezicht en probeerde te snappen waarom hij dat deed. Hij was glad en snel en bekeerde de man van de wet met het argument dat ze in *BRUSSEL1* waren, waar de regen altijd alles uitwist.

Ondanks zijn tussenkomst voelde *LIENA4* geen vertrouwen. De elegantie van zijn {BOSS}-pak vloekte met zijn look van Pakistaanse nachtwinkelverkoper. Toen de agent was vertrokken, schudde John *HAAR2* de hand. John Fitzroy, zei hij. Vertegenwoordiger van stofzuigers voor de Europese markt en casanova, dacht *LIENA4*. En weer verbaasde hij. Met die deftige broek van hem zette hij zich op de stoep.

Hing dat werk van Edouard Janssens daar toen al? Ik bedoel de reeks portretten van Europese burgers tussen één en honderd jaar die later per opbod zijn verkocht. Het vraagt veel tijd en geld om dat na te gaan. Historische juistheid is in dit geval minder belangrijk dan symboliek. Als je de portretten in de achtergrond toont, kleuren ze de ontmoeting tussen *LIENA4* en John. Wat doen ze? Hoe wint John het vertrouwen van *LIENA4*? Hij haalt een pak tabak boven en rolt een sigaretje voor *HAAR2*. Vooruit dan!

Ze praatten en nog pratend liepen ze de weg naar *LIENA4*'s huis op het *NINOOFSEPLEIN1*. Flarden uit hun leven

passeerden de revue. Later op de avond beet *LIENA4* in de knokige armen van John en zuchtte *ZE2* op zijn borst. En vervolgens stonden ze bij de deur van *HAAR2* flat. Aan de horizon gloorde de ochtend. Op de drempel zei John tegen alle verwachtingen in: 'Tot later.' En hij voegde er nog aan toe: 'Trouwens, we zijn burens. Ik woon ook aan dit plein, om de hoek van het café.' Met die luttele woorden bij dage-raad onderscheidde hij zich van *LIENA4*'s reeks kortston-dige avonturen.

ZE2 tekent dus om hem te kunnen vergeten, maar hij is onuitwisbaar? Hij heeft *HAAR2* geraakt. De volgende avond al stond hij opnieuw aan de deur en vervolgens zat hij aan *HAAR2* keukentafel. Tussen hen stonden een theepot en twee kopjes.

'Ik ben niet verliefd', zei *LIENA4*, *HAAR2* armen gedeci-deerd over elkaar geslagen. Een leugen. Ja. *LIENA4* vreesde dat *ZE2* zich in John zou verliezen zoals *ZE2* zich verloren had in de schilder-man-van-*HAAR2*-leven die *HAAR2* een half jaar eerder had verlaten. Net als John leefde die vanuit een volle liefde voor zichzelf en het leven, overtuigd van zijn kracht, inspiratie en talent. In *HAAR2* grote bewonde-ring voor hem had *ZE2* zich weggecijferd, tot *ZE2* zo klein was geworden dat hij *HAAR2* niet meer kón zien. Weer een flashback, is dat niet van het goede teveel? De hoeveelheid pagina's speelt geen rol. Het komt er nu vooral op aan om door te werken tot het einde. Er zijn zoveel verhalen te vertellen, te veel, zo'n overvloed aan gebeurtenissen, won-deren, plaatsen, geruchten. Je bent een slokop van levens, en om die ene essentie te distilleren, alleen maar die ene, zul je eerst de rest ook moeten uitspuwen.

3

Nikki

Boek één.

Het echte begin.

Voor Cat (van Catherine) als het een meisje is

Voor Mig (van Michiel) als het een jongetje is

Vanaf vandaag, zeventien maart, schrijf ik. Elk jaar op zeventien maart zal ik vakantie nemen, om de pagina's van het voorbije jaar te bundelen in een boek met een harde koft en er een exemplaar van te laten drukken. Nu zou ik dat bij Lulu doen, de online printing-on-demandservice. Ik mag hopen dat ze volgend jaar nog bestaan.

Jaar na jaar zal ik een exemplaar aan mijn boekenkast toevoegen, op de hoogste plank. Als het kind waarnaar ik vandaag verlang, zo groot zal zijn dat het zonder kruk bij die boeken kan, zal hij of zij ze mogen lezen. Op dat moment zal ik iemand heel anders zijn, want elk beeld, elke gebeurtenis, elke ontmoeting, elke film, elke reis, elke blik, elk verhaal verandert me onberoespelijk. Voor al wat niet uit te leggen is, voor al wat voorbijgaat en niet meer herinnerd wordt, voor al wat ik leef maar in mijn verhalen bijstuur omdat het me groter maakt, of verdrietig of lelijk, voor al wat ik nu al wil vertellen en dat voor eeuwig onuitgesproken zal zijn, voor dat allemaal start ik deze reeks.

Het echte begin ligt bij een roos in knop. Gisteren nam ik die in mijn hand aan de rand van het Egmontpark bij de Zavel. Ze is hard, klein en dik. Een kiem waarin alles zit verpakt en waarvan je de hele levensloop tot in detail kunt volgen.

Elk begin heeft een aanleiding en een gevolg.

De aanleiding is dat ik pas om vier uur op de redactie moest zijn.

// Ik werk als fotoredactrice voor de dagkrant. Als ik de vroege heb, begin ik om tien uur, als ik de late heb om vier uur in de namiddag en anders om twaalf uur. Het is mijn eerste job en ik hoop er mijn carrière ook te eindigen. Hoe bedroevend de evolutie van kranten in de wereld ook mag zijn, de onze verkoopt voorlopig nog goed, vooral in zijn papieren versie, die veel en veel succesvoller blijft dan de onlinekrant en de iPad-abonnementen. De ritsel van het papier, de geur van verse inkt, het ongekreukte blad, daarvoor zullen lezers altijd blijven betalen. //

// IPads zijn A5-tabletjes, minicomputers die meer niet kunnen dan wel. Mijn collega loopt dagelijks rond met zo'n iPad, en met een laptop en een smartphone, drie toestellen met een ingebouwde camera, en daarbovenop een Nikoncamera. Hij spendeert uren aan het synchroniseren van al die data. Jaren geleden filmde hij zevenhonderdtwintig uren familiepret met een van de eerste handycams. Onlangs ontdekte hij dat die machine niet met zijn nieuwste laptop kan praten. Hij zou de cassettes door een bedrijf kunnen laten digitaliseren; maar voor één cassette kost dat al gauw vijftig euro, dat is meer dan drie procent van zijn maandloon. Een jaar lang zal hij dus twee uur per dag elke cassette op het schermpje van de oude handycam afspelen om die wederom te filmen met zijn iPhone. //

Ik begon mijn dag in de Louizalaan. Bij Zara paste ik een bloesje en net vroeg ik me af of het iets voor mij was, of het

niet te lang was en of je er die donkere moedervlek niet door kon zien, die Z een natuurlijke tatoeage noemt, toen mijn telefoon rinkelde.

‘Salut Nikki, cómo va?’ Z. Zijn stem loopt als kwikzilver over mijn wervelkolom. Ik heb geen idee hoe vloeibaar kwikzilver aanvoelt, maar het beweegt zo mooi.

// Ik ontmoette Z op de fototentoonstelling van Cy Twombly in Bozar, een Amerikaan die honderd polaroidfoto’s bewerkte met een kleurenfotokopieerapparaat. Als in trance stond Z voor een close-up van witte tulpen. Ik vroeg me af wat hem zo aantrok en bleef er ook naar kijken. Een sluier van mist gaf de domme tulpen een sensualiteit die bijzonder was. Het zou perfect in mijn slaapkamer passen, dacht ik, toen Z zich omdraaide en me vroeg waar ik zoiets zou hangen als ik het cadeau zou krijgen. //

// Z is ook kunstenaar. Hij groeide op in een artistieke familie in Havana, begon te knutselen toen hij vijf was, had een solotentoonstelling op zijn zestien en sleepte allerlei prijzen in de wacht. Daarna is er altijd een grote gap, maar niemand die zich daarover zorgen maakt. We spreken meestal af in zijn atelier, dat opvallend proper is, zoals alles in zijn leven. Zijn materiaal zit opgeborgen in een metalen reiskoffer en de verftubes liggen op kleur gesorteerd in een oud rek, waarin hij zelf tussenschotten heeft gebricoleerd. In de hoek bij het raam staat het beeld waaraan hij werkt. Gisteren was dat een weelderige vrouwenborst met een paardenkop. Ondertussen heeft hij het vast al geverfd met alle kleuren die de zon in zich draagt. Dat is zijn watermerk. Hij werkt vooral met bedrijven. Zijn beelden maken werknemers vrolijk,

wordt gezegd. Kleur als therapie. Het is niet alleen de kleur, hij boetseert ook de volheid van het leven, dikke billen, grote borsten, uitpuilende lippen, zonder de radicale contrasten van Botero. Zijn werk wil liever strelen dan vervreemden. Dat verkoopt beter, zegt hij. De meeste beelden staan op een sokkel. Discrete lampjes tegen de muur geven het juiste licht. Op elk moment mag daar een verzamelaar binnenkomen en op elk moment zou die het gevoel hebben in een galerie rond te lopen. //

// Z is helaas niet alleen. Hij is polygaam, het is sterker dan hemzelf. Als kind werd hij verwaarloosd, zegt hij, en dat tekort moet hij nu compenseren. Hij wil geen klassieke relatie. //

// Ik aanvaard het. Het is de rust van zijn bewegingen, de tijdloosheid van onze ontmoetingen, de zon in zijn huid, en in zijn poriën en in zijn ogen. En zijn kinderen, die zijn wonder-schoon. //

// Ik heb altijd van donkere mannen gehouden, met een lichte voorkeur voor het Caribische type. Volgens mij is dat het meest sublieme volk dat deze planeet bevolkt. Ik heb dat zelfs publiekelijk op café gedeclameerd. //

// Dat is de keerzijde van deze relatie: ik ben op een succesvolle maar emotioneel labiele man gevallen, niet zoals Liena, mijn trouwste vriendin met wie ik fotografie in Sint-Lukas studeerde. //

// Met haar had ik een late lunch gisteren, bijna buiten, bij het opgetrokken raam van de Metteko, een bolognaise die snel afkoelde.

We verhuisden naar OR bij de Beurs en daar vertelde ze, met een blik die op onweer stond, dat ze weer een jongen heeft ontmoet, een euroambtenaar nog wel. Liefde hoort schoonheid te zijn, maar in haar ogen lijkt het een uitputtingsslag. Hij woont enkele huizen verder. Schitterend, riep ik uit. Maar zij keek sip. Ik zou niet aarzelen. Ik zei het haar ook. Zo'n jongen die het met u ziet zitten, met zo'n royaal loon. Zelfs als het misloopt, betaalt zo iemand nog altijd alimentatiegeld. Die laatste zin sprak ik niet uit, ik slikte hem door met een slok goddelijke huisgemaakte ijsthee. //

'Ik sta een sexy lentebloesje te passen', zei ik tegen Z.

'Heb je het al aan?' vroeg hij.

'Ik doe het net uit.'

'Koop het en breng het hier.'

'Waar is hier?'

'Ik ben in mijn studio. Ik moet wachten tot de klei droog is. Zin om langs te komen?'

'Wat kun je me aanbieden?'

'Er is koffie, een radiootje met muziek, mezelf.'

'Nog een ander ding en ik kom.' Liefde, dacht ik. Flirts zijn fijn, maar op de duur gaan ze vervelen. In elk geval creëren ze verwarrende verlangens.

'Ik heb ook nog een reep chocola.'

'Oké, ik kom langs, ik ben in de buurt.'

Onderweg van de winkel naar de studio ben ik dus langs het Egmontpark gefietst en heb daar een half uur in het gras gezeten.

// Ik zit er niet in lotushouding, maar ik mediteer er wel. Het is eenvoudig. Ik focus op een punt, de rozenknop bijvoorbeeld, en dan beeld ik me in dat ik mijn anker uitgooi naar het middelpunt van de aarde. Zwaar en stevig ligt het daar in een vlammeende vuurzee. Mijn lichaam versteent en wordt een atoompje van een oeroude rots die uitkijkt op een oneindige horizon. Ondertussen zet ik mijn ogen, mijn oren, mijn neus en mijn hart zo ver mogelijk open en probeer niets aan mijn aandacht te laten ontsnappen. Ik oefen het nu meer dan een jaar en sinds enkele maanden beleef ik op eender welke plek een ongelooflijk spektakel, waarin alles precies juist zit. //

// Een jaar geleden was ik er haast onderdoor gegaan, te veel druk, te eenzaam, te snel leven, te hard knokken. Die enkele meditatie technieken die Pip me leerde, betekenen mijn redding. Daarmee vind ik échte rust in de stroom van nieuws, gebeurtenissen, emoties en ervaringen die dagelijks op me afkomt. //

// Alle bekommernissen sijpelen weg in de aarde, ik luis-
ter naar musjes, zie een kevertje kruipen, hoor een vlieg
zoemen, een groep schoolkinderen trekt als een zwerm
langs me en ik verroer geen vin. //

Vol, gecentreerd en op en top mezelf lag ik even later in de armen van Z. Daar had ik voor het eerst het haarscherpe beeld, dat me nu als een visioen achtervolgt: dat van een klein wezentje dat in mij zal groeien. Dat is wat ik wil. Ik wil in knop worden gezet. Ik wil zo'n samengebald leven in mij dragen, een tijdje, en dan zorgen voor de vrucht, een chocoladebruine, slimme, sensitieve vrucht. Dat wil ik, een kindje met kroezelhaar dat zachter is dan het mijne. Ik had de pil niet mogen nemen gisteren. Welke bevruchting

is vollediger dan die die plaatsvindt tussen nog natte, naar aarde ruikende sculpturen? Van deze man wil ik een kind, dacht ik. Vandaag staat mijn besluit vast.

// De gedachte maakt me gek. Ik ga mijn nichtje Alice bellen om te vragen of ik Kolya mag meenemen naar de rommelmarkt. In de buggy over de kasseien, daar is hij dol op. //

4

Alejo

Mijn naam is Alejandro Van Bellinghen, maar dat zei ik al, niet? De nacht na het nieuws dat ik als fataal zou omschrijven, droomde ik dat ik John kuste. Ik wilde me losmaken uit de omhelzing maar dat ging niet. Johns armen waren ook mijn armen en als ze niet om mijn hals lagen, dan wel rond mijn middel of om mijn knieën. Toen heb ik gedacht: ik heb een probleem. Als ik zo doorga, eindig ik in een gekkenhuis. Na dat weekend heb ik u gebeld. Ik denk dat ik weet waar de knoop ligt. De vraag is hoe ik die ooit kan ontwarren. Maar wacht, misschien moet ik me eerst deftig voorstellen. Ik ben achtentwintig en ik knip mijn haar zelf. Dat is niet omdat ik kappers haat, maar omdat ik heb geleerd dat je met dikke latinokrullen niet verkeerd kunt knippen. Of liever, je kunt dat wel, maar je ziet dat niet. Ik woon alleen. Dat is geen positieve keuze. Ik hou van de idee van empowerment, maar ik besef dat ik afhankelijk ben van anderen. Ik zou lid kunnen worden van een golfclub of zelfs van een tennisclub, maar mijn ouders zijn geëngageerde vrijdenkers en dus zoek ik mijn gezelschap ook eerder in links politieke kringen. Ooit beminde ik een dochter van een grootindustriële, ze ging ervan door met mijn baas. Ik ben opgeleid als computerprogrammeur en verdien mijn geld als ontwikkelaar bij IBM. Ik werk in zesde divisie. Het systeembeheer van dat bedrijf lijkt op de verdediging van een stad die voortdurend kan worden aangevallen. Het kanonnenvlees is de eerste divisie. Ik werk dus in de zesde.

Mijn ouders behoren tot de eerste generatie vrijwillige migranten. Primo-arrivants, zoals men die pleegt te noemen. Maar dat zijn ze niet. Mijn overgrootouders waren Vlamingen die eerst in Charleroi zijn gaan werken en van daaruit migreerden naar Santiago de Chile. Amper twee generaties later, na de putch van Pinochet, kwamen mijn ouders terug naar België. Hun hele leven staat in het teken van de vrijheid, persoonlijke vrijheid en politieke vrijheid, vrijheid van meningsuiting en vrijheid van keuze en dat in een sociaaldemocratische rechtsstaat. Ze hebben crisissen gekend waarvan ze de oorzaak altijd legden bij het trauma van de dictatuur. De oplossingen vonden ze in hun gedeelde strijd voor een betere wereld, dat geloofde ik toch.

Die fatale vrijdag kreeg ik telefoon van mijn pa. Of ik dringend langs kon komen. Hier gaan we weer, dacht ik, crisis nummer zevenhonderdvijfenveertig. Ik heb ze geteld sinds ik kon tellen, zoals andere jongens hun romantische veroveringen opsommen in een schrift. Ze zaten naast elkaar aan de keukentafel. Mijn zus was er ook al.

‘Alejo,’ zei mijn pa op lijzige toon, ‘het is belangrijk dat je eerst gaat zitten.’ Ik schoof aan. De ijzeren poten van de stoel die naar mijn weten nooit werd vervangen, schuurden over de stenen vloer. Pa schonk een kop koffie voor me uit en liet er een klontje invallen.

‘Zo,’ zei hij. ‘We zijn compleet.’ Als een voorzitter die een vergadering leidt, keek hij naar mijn ma. ‘Nu breng je hen ook maar op de hoogte.’ Achteraf bekeken zou ik hier wat drama hebben gewenst, zoals je dat in films ziet, verscheurde emoties, een huilscène. Maar ma keek ons met een open blik aan en zei eenvoudigweg dat ze een vrouw had ontmoet en dat ze met haar ging samenwonen. Een nieuwe fase was aangebroken en ze hoopte dat ze de steun

van ons allemaal zou krijgen voor dat prille overdadige geluk.

‘Je krijgt iemand maar pas mee als er een aanknopingspunt is. Heel vaak lijkt dat aanknopingspunt louter toeval, maar als je het van dichterbij onderzoekt, lost de toevalligheid vaak op in een reeks gebeurtenissen die oorzakelijk met elkaar zijn verbonden. Je hebt maar een mens, een plaats, een tijd en een actie nodig en het wonder kan al geschieden. Een spreekwoordelijk wonder is het, want het echte laat zich niet vatten en bestaat dus niet.’ Zo kurkdroog was de redenering van mijn vader toen ik hem apart had genomen en vroeg wat hij ervan dacht om de vrouw die zijn leven lang aan zijn zij had geleefd nu met rust te moeten laten bij een andere vrouw.

‘Het mag dus een wonder heten dat ze het heeft gedaan,’ bromde hij nog, ‘een spreekwoordelijk wonder!’ Hij ontkurkte een fles Chileense wijn alsof het feest was. Ik heb mijn telefoon opengeklikt en volgend bericht de wereld ingestuurd:

Captain A@AlejoBXL

16 Mar 19:47:15

Er zou nog vis zitten op het kanaal. #wonder

 Retweeted by MsB

Expand

Die avond dacht ik aan mijn ma, maar 's nachts droomde ik dus van John. John is mijn beste vriend. Ik heb hem zes jaar geleden ontmoet in Barcelona tijdens een congres van EPFSUG over software voor het opvolgen van de Europese wetgeving. Het duurt ellendig lang voor een wettekst is gemaakt. Het proces is uitermate interessant. Ik was er niet om beroepsredenen. De materie fascineert me ge-

woon, met de paplepel ingegoten zoals ik al zei. In het virtuele veld wordt alles boven onze hoofden beslist. De democratie is er ver te zoeken. Niet dat ik de wereld wil veranderen, zoals ik vermeldde, ik haat het gewoon om alleen te moeten eten. Zo is dat.

Ik had me ingeschreven voor een lezing over Memopol, een website die je toelaat om de stemactiviteiten van *JE MEP* te volgen. Zoals dat gaat met software die enkel door programmeurs wordt ontworpen, miste Memopol gebruiksvriendelijkheid. John kaartte dit onmiddellijk aan, terwijl ik mijn hand had opgestoken om dezelfde opmerking te maken. Ik keek naar die jonge Brit met zijn afhangelende schouders en zijn veel te grote neus in dat spitse gezicht. Sluik haar plakke tegen zijn voorhoofd. Je herkent ze zo, de gasten die te veel uren achter hun computer zitten, donkere wallen, een bleke huid. Maar John had zoveel vuur en bestendigheid in zijn stem, dat er daar iets is gebeurd.

Dat kan ik nu zeggen. Toen keek ik alleen maar en ik wist dat wij op dezelfde golflengte surfen. Ik ontmoet niet zo vaak een intelligent mens die het opneemt voor de Europese burger in plaats van voor de industriële lobby. Ik maak ook deel uit van de industrie, maar precies daardoor heb ik tijd en geld om te ijveren voor burgerrechten. John bleek ook nog eens in Brussel te wonen. Na de lezing werden we meegenomen naar een tapasrestaurant. We dronken veel rode wijn. John raakte in gesprek met een Spaanse lobbyist over netneutraliteit en digitale vrijheden. Ik heb dan maar geprobeerd een jonge onderzoekster te verleiden. Zonder succes. Natuurlijk. Ik ben dat ondertussen gewoon. Ze zeggen dat je óf met computers óf met vrouwen om kunt, maar zelden met beide. In de grootste een-

zaamheid ben ik de Ramblas afgelopen naar het hotel, foeterend, onzeker, veel te dronken. Om drie uur in de nacht schrok ik wakker van heftig bonzen op mijn deur.

‘Alejo! Alejo!’ De stem klonk gesmoord en dringend, maar ik herkende ze meteen. Slaapdronken maakte ik de deur open en voor mij stond John, zijn gezicht vertrokken in een pijnlijk grimas.

‘I need your help’, kreunde hij. Hij ademde kort. Ik dacht dat hij zou flauwvallen, zo erg was hij eraan toe. ‘Mijn schouder is uit de kom! It will be okay, het gebeurt vaker. Twee mensen kunnen dit fixen, maar misschien, jij bent sterk, en er is ook die tafel, en een handdoek. Bind mijn goeie schouder vast aan die tafelpoot en geef mijn slechte een ruk!’ Ik werd me plots bewust dat ik daar in slip voor hem stond. Ik voelde me vooral erg verlegen om mijn behaarde dikke buik die zeker nog dikker oogde boven mijn te kleine slip, maar ik ben een correct man. Ik probeerde me zo goed mogelijk van de opdracht te kwijten en werd daarin helaas overenthousiast. Ik gaf John een eerste stevige stoot.

‘Nee, niet zo!’ schreeuwde hij uit.

‘Je zei me dat ik hard moest trekken!’ antwoordde ik in paniek. Zijn gekreun ging door merg en been. John drong hijgend aan.

‘Je kunt het, Alejo, gewoon lichtjes draaien en dan een besliste snok.’ Drie pogingen later klikte het bot eindelijk in de kom. Zweet druppelde van onder mijn armen naar beneden. Ik probeerde de handdoek los te knopen en toen gebeurde het. John, die uiteraard enorm opgelucht was, lag nog plat op zijn rug, en terwijl ik over hem gebogen was, drukte hij zijn volle lippen op mijn buik. Die siddering, precies dat gevoel, had ik toen mijn ma haar zoge-

naamd heuglijke nieuws had verteld. Het veroorzaakte grote verwarring. Je zou kunnen zeggen dat dat gevoel de droom over John verklaart, dat ik dus met hem verstrengeld ben of wil zijn. Misschien ben ik verliefd. Er is iets, maar ik weet dus niet wat dat is.

De ochtend na dat fatale nieuws had ik met John afgesproken op het Vossenplein om een drone uit te proberen. Deze tweet getuigt daarvan.

Alejo@AlejoBXL

17 Mar 8:50:40

Ik kleed me aan voor een test met distri-but-insect!

#vossenplein #brussel

Expand

De drone ziet eruit als een metalen mug. In het lijfje zit een chip met een capaciteit van een paar giga en een reikwijdte van een honderdtal meter. Je kunt erop inloggen en er code, films, muziek, boeken achterlaten of van downloaden. Ze zijn nauwelijks zichtbaar, niet traceerbaar en eenvoudig te maken voor een doe-het-zelver. Het is een geniaal systeem, een autonoom distributieplatform. Je kunt het eender waar oplaten als een onafhankelijke harde schijf waarvoor je het paswoord deelt met je vrienden. Het moest de parel op de kroon worden van enkele weken werk in het Commy T, een veredeld knutselhok in een kamer boven een café.

Toen ik die volgende ochtend op de markt de drone op liet en mijn telefoon uit mijn broekzak nam om er een boodschap op achter te laten, voelde ik het weer. Ik aarzelde, keek een tel lang naar de lentezon en dacht: misschien zijn we allemaal bi. Zou dat kunnen? Het staat in elk geval vast dat ik John heel graag zie. Ik introduceerde hem

op zoveel plekken in Brussel. Mijn borst gloeit bij de gedachte aan mijn trouwe vriend en dat was wat gebeurde op het plein. De siddering zwol nog aan toen ik de drone voor de finale testte. In die volle vreugde die ik voelde voor mijn vriend en het leven, drukte ik op de verzendknop van mijn telefoon, draaide een rondje en maakte daarbij een zwaai-beweging met mijn been. Mijn voet reikte net voorbij de rand van het tapijt, waarop een marktkramer met baard zijn boedel had uitgestald. De tip van mijn schoen raakte het houten kader van een statige belle époque spiegel. Ik zag nog net hoe het meubel twijfelend wankelde. De zwaartekracht was me te snel af. Het juweel kletterde uiteen op een serie tinnen potten die op hun beurt met een hels lawaai over de kasseien rolden. Ik stortte me op de grond om te proberen de knikkers bijeen te houden waarmee een van de tinnen potten was gevuld. Daarvoor had ik mijn telefoon tussen mijn tanden gestoken en precies op dat moment moet John me hebben gebeld, want zijn stem vibreerde op mijn tong.

‘Alejo!’ klonk het. ‘It works! I guess so. Alejo! Alejo? Aa-lee-joo!’ En toen hoorde ik diezelfde stem in stereo.

‘Alejo?!’ Ik spuwde mijn telefoon uit die stilviel op de kasseien.

‘Alejo!’ John stond naast me. Een bulderende lach maakte zich van hem meester.

‘John!’ zei ik, ‘Ja, John. Sorry!’

‘It works!’ zei John. Tegen de verkoper die er beteuterd bijstond, zei hij lachend: ‘Die spiegel zal ik betalen, met commissie! Want dit is een heuglijke dag voor de Brusselse telefonie!’ Ik liet een handvol knikkers in de grootste pot rollen. Hij plukte de drone uit de lucht en stak hem voorzichtig in een plastic zakje, waarin een houten zeil-

scheepje met drie fijne masten zat. Het idee dat John dat net op de kop had getikt, vertederde me. Hij kocht ook een pijpenhouder, gefascineerd als hij was door de kop van de zeeman die het ding een vorm moest geven. Een karakterkop, waaronder in dikke zwarte letters stond: 'En fumant, on est content.' Hij kocht het voor vijftien euro. Dat is afzetterij. Maar John is Europees ambtenaar. Die leeft op een andere schaal. En het moet gezegd, met die geste had hij de verkoper gunstig gestemd.

'Die kapotte spiegel betekent straks ook nog mijn geluk', zei de man. 'Wie weet krijg ik mijn huis wel verkocht!' Hij schudde ons zelfs de hand. Hassan el Pussab heet hij, Pus voor de vrienden. Het is een belangrijk detail, want dankzij John riep Pus ons terug. Mijn rugzak stond nog bij zijn kraam. We maakten rechtsomkeer en kruisten Abou. Abou is handelsingenieur en Congolees. Hij weet meer van de Belgische geschiedenis, literatuur, taal, cultuur en politiek af dan John of ikzelf. Maar zijn diploma heeft hem vooral ontgoochelings bezorgd. Hij zal nooit opklimmen tot bankdirecteur of een filiaal kunnen openen in de stad, wat zijn grote droom was. Aan zwarten geven ze dat soort voorrechten nog altijd niet, had zijn stagemester hem gezegd. En hij had hem geloofd, want hij was een goeie mundele.¹ En dus was hij maar een handeltje begonnen met de grondstoffen die zijn familie als onkruid verfoeterde: bananenplanten en kokospalm. Hij maakt er touwen van. Abou staat daarom bij Abdelaziz op het Ninoofseplein ook bekend als Monsieur Cordon. Hij schudde ons de hand en toonde interesse voor de albums die ik had gekocht.

¹ Gangbare uitdrukking voor 'blanke man' in Kinshasa

‘Voor mijn kinderen koop ik alleen échte boeken’, grapte hij, toen ik aan mijn voeten een originele Sleen ontdekte. Een eerste druk van *De zwarte toren* uit 1983. Nero wordt er een heel album lang in opgesloten omdat Meneer Pheip, le capitaliste, de hoofdrol wil spelen. De eerste pagina’s zijn verbluffend, Sleen op zijn best. Ik zwaaide ermee naar John, als een kind, buiten zinnen van vreugde. Mr Cordon legde me meteen het zwijgen op.

‘Al een geluk dat Pus, de verkoper, buiten gehoorsafstand is’, fluisterde hij.

‘Kent u hem?’ vroeg John.

‘Natuurlijk, hij is de neef van Abdelaziz. En bovendien is zijn broer getrouwd met een Congolese. Met mijn hulp krijgt Alejo dat hier voor een prikje.’ Mr Cordon nam het boekje over, bladerde er achteloos in, liep op de verkoper toe, vroeg hem hoe hij het stelde, en hoe het met zijn vrouw ging, met zijn kinderen, zijn nonkels en zijn neven en merkte dan voorzichtig op dat het boekje het perfecte cadeau zou zijn voor een goede vriend.

‘Parce que c’est pour lui, je vous le donne pour un euro’, zei die Pus. Sommige mensen kunnen inwendig jubelen, maar ik niet. Ik rende het Vossenstraatje in om daar een vreugdesprong te maken. Fluitend keerde ik terug. Het verhaal van *De Zwarte Toren* speelt zich trouwens af in Brussel. Veel meer strips dan romans spelen zich af in Brussel. Dat is merkwaardig, zou je kunnen zeggen, maar ik heb daar mijn idee over. Romans vragen om verhaallijnen, zie je, lineariteit. En daar is Brussel te anarchistisch voor. Strips leven bij de gratie van een anarchistische beeldtaal, van grillige maar mooie potloodtrekken. Knip een strip in stukjes, orden die opnieuw, en je krijgt een ander verhaal, maar de ziel, die blijft onaangetast. Bij wijze van dank trak-

teerde ik hun op een koffie in La Clef d'Or, waar nog andere bekenden van het Commy T zaten, maar dat is niet van belang.

Wat ik wilde staven, is dat John me die ochtend driedubbel gelukkig heeft gemaakt. En dat ik me in het licht van de gebeurtenissen van mijn ma, vragen ben gaan stellen over die vriendschap. Nu ja, John is heteroseksueel. Maar ik? Dat ik zoveel liefde en zelfs een siddering kan voelen voor een man? Wat wil dat zeggen? Ik wil te allen prijze vermijden dat ik op het einde van mijn leven mijn vrouw moet vertellen dat ik voor het andere geslacht ben, ziet u.

5 kat

De witte kat met zwarte vlekken hoort hoe Jeanne aan de ober van La Clef D'Or een extra koffie vraagt voor John. Het oude vrouwtje zit in de hoek bij het raam en is daardoor de enige van het gezelschap die nog niet is opgestaan of opzijgeschoven voor de jolige jongens die zich druppelsgewijs bij hen hebben gevoegd, onder wie Jeroen en Rasta die nog dronken zijn van een nuit blanche. Allemaal samen maken ze de helft uit van het team dat voor de winter een wijkfeest aan de Ninoofsepoort organiseerde. Tussen de klinkende kopjes en rinkelende lepeltjes halen ze herinneringen op aan de filmprojecties op de wand van het wachtershuisje, de touwworkshop voor kinderen van Mr Cordon, de digitale jukebox in het midden van het plein waar bewoners hun muziek konden up- en downloaden, de geïmproviseerde daktuin van John en de snackbar van Toni de Griek, vanwaaruit Magda's DJ-ette vertrok, een vouwfiets die via een dynamo muziek laat horen. Het was een onverhoopt succes.

Terwijl ze zich laven aan hun gedeelde geschiedenis, valt het de kat op dat John in staat is om vier gesprekken tegelijk te volgen. Zijn ogen zijn rustig, zijn handen beweeglijk, en in zijn concentratie leest ze zijn wens. Het is een strijdlied, van een jongen die opgroeide met een vader die gelooft dat wetten en praktische bezwaren er zijn om veranderd te worden, overtuigd dat hij met al zijn slimheid op een dag mee vorm kan geven aan de regelgevingen voor digitale rechten en plichten. Wanneer Toni

opstaat en John hem volgt, dribbelt de kat achter hen aan langs het plein. Bij de kerk vlijt ze zich naast hen op het bankje. Haar zwarte neus bekoort de mannen. De kat spitst haar oren.

‘Laat die vrouwen maar kletsen, man, dit is mijn plek’, bekent Toni. ‘Hier naast de kerkingang rook ik mijn sigaretjes. Jeanne vertelde me dat ge somber zijt. Awel, op dit bankje gaat de zon altijd op.’ Eerst zat Toni in de Vollen Brol, het café verderop, maar sinds Pip haar kraampje heeft verplaatst, heeft hij hier het mooiste zicht. Het Vossenplein herinnert hem vaag aan de Griekse stranden, waar mensen komen om te zien en gezien te worden en waar dagelijks andere spullen aanspoelen, meegevoerd door de onderstroom van het leven. Ooit koesterde hij de droom van een zaak aan het strand, aanvankelijk in Griekenland, daarna aan dit plein. Het was omdat zijn vrouw al een familiehuis had aan de Ninoofsepoort, een grote en schone propriété, en dat daar veel parkeerruimte is, dat het vanzelfsprekend was om daar te gaan wonen. Maar als het aan hem had gelegen, zou zijn leven er heel anders hebben uitgezien. Ja, als het aan hem had gelegen. Gelukkig zit aan elke munt een keerzijde. Hij glimlacht. De crisis heeft hem vooralsnog niet te grazen genomen. Bovendien geniet hij het privilege om als toerist op het Vossenplein te komen en kan hij er op zijn gemak naar de meisjes kijken.

‘Ziet ge dat veulen daar,’ mompelt hij tegen John, ‘ze heeft juist een buggy de markt opgeduwd, ziet ge haar?’ Nikki heet ze. En de jongen in de buggy is haar neefje Kolya. Toni weet dat omdat hij al jaren op de markt komt. Met haar goddelijke stelten laveert ze tussen de dozen. Die gaat stoppen bij Pip. Pip trekt dat soort schoon wild aan. Ziedaar, ze heeft dat grasgroene jurkje in het oog. Vandaag

is het een hoogdag! Nikki gaat iets passen! Hier gaan we. Met de gratie van een gazelle begeeft ze zich naar het kraampje verderop, naar die reusachtige spiegel. Wat een kader, man! Wat een cadeau! Nikki trekt haar trui uit met op de achtergrond de lindebomen die al in knop staan. Dat ene moment, waarop ze in het prille zonlicht staat, met een hemdje waardoor haar beha en de zachte glooiingen van haar borsten net zichtbaar zijn, op die enkele tel tussen het uittrekken van haar trui en het aantrekken van het jurkje, bevindt Toni zich in het aards paradijs.

John ziet Nikki niet. Hij houdt het verkeer tussen de marktkramers in het oog. Een mannequin verhuist naar een kraam aan de andere kant van het plein, een bestelwagen komt aangereden en toetert tot een verkoper het opmerkt. De verkoper is Pus! Uit het bestelwagentje stappen drie vrouwen.

‘Hé, daar heb je Meryem’, brengt John uit. Hij port Toni aan. Samen lopen ze naar hen toe om een handje te helpen. Ze halen de hele camionette leeg, tafels, stoelen, bureaukasten. Pus die een spiegel verloor, vult er zijn vrachtwagen mee op. Een pak geld gaat van de ene hand naar de andere. De kat rekt zich uit en sluipt tussen de inpakkende marktkramers naar de bestelwagen. Licht als een veer springt ze in de laadbak.

6

kat

Tijdens de rit zit de witte kat met zwarte vlekken op een plankje dat achterin de bestelwagen is getimmerd. Het busje slingert langs huizenrijen en grijze gebouwen om ten slotte het Ninoofseplein op te draaien, waar Meryem parkeert voor café Jupiter. Ze springt op de stoep en gilt 'Om het eerst bij de laadbak!' tegen Marianne, een vrouw met een porseleinen huid, een metalen ronde bril en een rosse paardenstaart, die aan de passagierszijde is uitgestapt. Marianne wint, maar alleen dankzij de verse hondenpoep die op Meryems route ligt.

'Potverdekke!' vloekt ze en terwijl ze naar de wilde kastanje loopt om in het grasperkje bij de stronk de ergste smurrie achter te laten, haar schoen uit te trekken en die in de fontein te spoelen, trekt Marianne met een aanstekelijke lach de laadbak van de bestelwagen open om Ibtissam te bevrijden. Met zijn tweeën staan ze bij de camionette en moedigen Meryem aan, dat hondenpoep vooral geluk brengt, niet alleen in de liefde, maar ook materieel en zelfs intellectueel. Ondertussen zien ze niet hoe de kat uit de laadbak sluipt.

Hoekig, scheef en vuil lijnen de huizen zich op naast de leegte van het plein dat zich slaafs onderwerpt aan het dodes-ka-den van trams, auto's en camions op de aanpalende kleine ring. Lichte droefheid kleurt de lucht. Ook het café Jupiter oogt verloederd, net als het tegelmagazijn en de snackbar van Toni de Griek. De portiers worden dichtgeklapt, de hondenpoep is vergeten en de drie feliciteren

elkaar met de goeie deal. Door een leegstaand ministerieel gebouw van de laatste meubels te ontdoen voor het wordt gesloopt, hebben ze een pak geld verdiend. Daar willen ze computers mee kopen, een server vooral.

De kat loopt om het hoekje en snuffelt aan de keldergaten van arbeiderswoningen. Troosteloos ogen ze naast een oude fabriek en een herenhuis. Distels schieten op uit hun gevels. Hier en daar kreeg een muur een lik verf en ze merkt zelfs een nieuwbouw op, voorzien van een hek en een beveiligingssysteem. Dit moet een van de laatste achterafbuurten zijn in het hart van de stad. Ze verdient een tapijt van gele en witte chrysanten.

De gebruikers van het plein voelen die grijsheid niet. Vrolijk zijn ze het café binnengestapt. Behendig springt de kat op een motorfiets die naast het café staat geparkeerd. Marianne en Ibtissam zitten aan een tafeltje bij het enorme raam dat met de sierlijke krullen in het houten kozijn de stille getuige is van een glorieuzer tijdperk, terwijl Meryem een tractorstoeltje bij de toog heeft gekozen. Ze buigt voorover naar een vuilgroene stoffen tas die naast de stalen poot hangt, waarbij de tatoeage van een zevenkop-pige draak zichtbaar wordt, van in haar hals tot achter haar oor. Ze haalt een pak tabak boven, een minuscuul wit blaadje en een rode aansteker. Met de gratie die zwaarte-kracht in veerkracht verandert, springt de kat op het trottoir, glipt binnen en sluipt langs de stoffen tas van Meryem tot onder de toog. De tegels, die herinneren aan de keuken in de kelder van een oud herenhuis bij Sint-Jacobs, zijn bezaaid met blonde houtschilfers, de velletjes van de zonnebloempitten die bij de drankjes worden geserveerd. Onder de schilfers zwerven papieren servetjes besmeurd met restanten van bier, opgeklopte melk en zelfs een vleugje lip-

penstift. En tussen dat alles verdoezeld liggen gele en witte peuken, platgetrapt door de klanten, die hier zeer uiteenlopend schoeisel dragen, van de stevige bergbottin tot de legerlaars, witte turnpantoffeltjes, mocassins in gevlochten leer, gekleurde babouchen en ruitjesslofen.

‘Dounia hania?’ zegt Meryem.

‘Alles kits.’ In de stem van de barman woont een zonnige geest.

‘Labass! De primera. Vandaag heb ik ook een speciale vraag voor jou.’

‘Dat vermoedde ik al. Jij komt hier nooit alleen maar voor koffie.’ Meryem lacht. Ze spreekt met een heldere stem. Ze wil de kamer boven gebruiken voor publieke Linux-sessies. Abdelaziz krijgt er een computer bij, op en top gebruiksklaar.

‘Waarom wil je dat in de kamer doen? Kan dat niet hier in het café?’

‘Dat kan alleen voor mensen die zelf een laptop hebben. Ik wil de mensen van de buurt uitnodigen en die van de overkant in Molenbeek. Er is al interesse. Van vrouwen. Mooie vrouwen.’ Dat laatste werkt.

‘Die kamer is heel apart,’ monkelt de man, ‘ze ligt vol dierbare schatten.’

‘Precies daarom,’ zegt Meryem, ‘aan de lange rechte tafel passen tien computers. Je krijgt nieuwe klanten en een gratis wifi voor de wijk.’

De grijsaard die achter in het café wacht tot al het schuim van zijn pint is verdwenen, zodat hij ze in één teug kan drinken, wenkt de barman. Vervolgens wuift hij om aandacht. Met beverige vinger wijst hij naar het plekje bij de toog waar de kat zit verscholen.

‘Aziz,’ zegt hij met dikke tong, ‘je hebt een kattin.’

‘Meryem, eindelijk doorziet Gaston je ware aard’, lacht Aziz. ‘Je bent geen briesende zevenkoppige draak zoals je ons wilt doen geloven, maar een avontuurlijke straatkat die binnenloopt voor een lieve aai!’

‘Aziz!’ spuwt Gaston en zijn vinger wijst dreigend. ‘t is voor echt! Een vuile straatkattin! Onder uw toog!’ Meryem duikt naar beneden.

‘Hij heeft gelijk!’ Met haar vingers probeert Meryem de twee gele ogen van onder de bar te lokken. De kat geeft geen centimeter toe. Meryem haalt haar telefoon boven en schakelt de zaklamp aan.

‘Dat lijkt Jean-Louis uit de Soleil! Kom hier, bibiche. Poezeliepoes, kom.’ De kat drukt zich tegen het hout. Haar staart staat rechtop, waardoor Meryem de schromelijke vergissing vaststelt.

‘Het is een zij!’ gilt ze. ‘Het is niet Jean-Louis, maar Jean-Elle!’

‘Jean-Elle mijn bretel! ’t is dat ge muizen hebt, zekers’, bromt Gaston. ‘En nu krijgen we daar vlooien voor in de plaats.’ Hij krabt zich hard in zijn hals waar psoriasis rode vlekken heeft achtergelaten.

‘Je weet, Gaston,’ zegt Aziz streng, ‘in mijn huis is iedereen welkom.’

‘Als dat zo zit, is onze zaak geregeld’, zegt Meryem kordaat. Ze gaat weer op de kruk zitten. ‘Ik ben nochtans een poezenvriend, hoor. Dat weet Jean-Elle nog niet.’

‘En wanneer wil de prinses zich met haar nieuwe hofhouding installeren?’

‘Eerste publieke avond vrijdag dertien april. Installatie open wifi idealiter op woensdag elf. Jouw computer, tja. Daar kan ik ook die vrijdag voor zorgen.’ Aziz lacht hartelijk. ‘Een computer wil ik niet. Ik ben mijn eigen compu-

ter! Met elke dag nieuwe data!’ Hij strekt zijn armen uit naar het café waar een handjevol hongerige stadsbewoners zich heeft verzameld.

‘Dat zeg jij nu. Wait and see.’

Gaston bij het raam trekt zijn vormeloze hoed nog dieper over zijn ogen en loent naar de kat. Hij weet waarom dat luizig tuig deze plek uitkoos. Hij vervloekt de snoodaard die het rookverbod in cafés liet stemmen. Dat waren nog eens tijden, toen alle cafés waren uitgerust met het uniforme parfum van gerookte tabak. Voor wezens met een verfijnde reukzin bestaat een ordinair café uit de indringende geuren van verschaald bier, zweetvoeten en verstikte regenjassen die naar natte hond ruiken. Vooral dat laatste moet bij een kat grote angsten veroorzaken, bedenkt hij.

‘Wat is je precieze plan?’ durft een lispelende man twee krukken verderop aan Meryem vragen. Hij draagt een versleten jeans en witte sportkousen in schoenen uit de goedkopere winkel van de stad.

‘We gaan vrouwen met computers leren werken, met Linux, Ubuntu.’ Haar arm duikt in haar tas voor een sticker met een pinguïn die ze aan het mannetje geeft. ‘Linux is vrije software’, legt ze hem uit. ‘In een wip staat het op je computer. Je hoeft er zelfs geen nieuwe voor te hebben. Draait erg goed met aftandse machines die niemand nog wil. En dan is je computer als een open kast, je kunt er alles in ontdekken, veranderen, bijsturen. Er alles van leren, quoi.’ Ze recht haar rug en zet haar benen schrap, waarbij ze ongewild aan de riem van haar tas snokt. Als een gapende muil valt die voor de ogen van Jean-Elle open. Tussen gebruikte zakdoeken, theezakjes, pennen, een notaboekje en tampons pronken drie flesjes parfum en nog

evenveel staaltjes. De kat graait naar het enige voorwerp dat haar vertrouwd is, een kleine pluchen pinguïn. Met een haal van haar poot slaagt ze erin het speeltje uit de tas te trekken en onder de toog te schuiven. 'Gebruik jij computers?' vraagt Meryem het lispelende mannetje rechtuit.

'Ik stapel meubels en spullen die binnenkomen in het magazijn verderop', stottert de man. Hij schraapt zijn keel. Zo zelden valt hem de interesse van een mooie vrouw te beurt dat zijn oksels ervan jeuken. 'Ik schat hun laagst mogelijke verkoopprijs en plak er stickertjes op. Voor zover ik weet, haat ik computers. Ze maken me zenuwachtig. Maar wat je zegt, klinkt interessant.' Zijn twee voeten zijn op de grond beland en staan in de richting van Meryems kruk. 'Wanneer kan ik zo'n sessie eens bijwonen?'

'Voorlopig is het voorbehouden voor vrouwen, maar daar kan verandering in komen', brengt Meryem uit. 'Jij werkt dus bij La Poudrière?' zegt ze bedachtzaam. 'Zijn jullie geen tweedehandsdepot voor kansarmen? Dan moet je massa's oude computers binnenkrijgen.' Ze scheurt een buisje suiker open en giet het in haar koffie. 'Als je er te veel hebt, bel me dan even, dan kom ik ze zo halen. We zoeken er nog tien.' Ze krabbelt haar telefoonnummer op een bier-viltje. 'Goh, dat zou écht fijn zijn. Abdel, nog een munt-thee graag. En ook iets voor meneer hier. Hoe is uw naam?'

'René', stamelt het mannetje. 'Vriendelijk om me iets aan te bieden, maar ik ben zo weer weg.'

Gaston herinnert zich de spuugwedstrijden met zijn jeugdvrienden. In een doodlopende straat in het noorden van de stad was hij de kampioen. Met krijt trok hij korte streepjes op het voetpad en stelde zich op aan de overkant. Ze rochelden om het langst, waarna hij met de grootste precisie zijn binnenbrij naar de overkant van de straat wist